B I U L E T Y N
INSTYTUTU NAUKOWEGO RZEMIEŚLNICZEGO
IMIENIA PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
(MUZEUM RZEMIOSŁ I SZTUKI STOSOWANEJ)

Nr. 21 WARSZAWA 1 listopada 1936

MULARSTWO I CIESIELSTWO W NIEMCZECH *)

Do zakresu rzemiosła mularskiego należy wykonywanie wszelkich prac mularskich, cementowych i betonowych w budowlach o charakterze prywatnym, publicznym lub przemysłowym.

W r. 1928 było w Niemczech 52514 zakładów mularskich w czem 35856 zatrudniających do 3 czeladników, 9785 — od 4 do 10 czel., 3377 od 11 do 20 czel., i 3496 — ponad 20 czel. Ogółem zatrudnionych w mularstwie w charakterze mistrzów, czeladników i terminatorów było 482918 osób.

Przeciętna wielkość zakładu mularskiego jest znacznie wyższa od przeciętnej wielkości zakładu rzemieślniczego wogóle.

W Niemczech**) — 62% mistrzów pracuje bez żadnej pomocy. W rzemiośle mularskim, natomiast, zakłady, w których pracuje sam tylko mistrz, wynoszą zaledwie 40% ogólnej ilości zakładów mularskich. Odsetek zakładów rzemieślniczych zatrudniających powyżej 50 czeladników wynosi w Niemczech 0,1%, a w rzemiośle mularskim odsetek ten jest piętnastokrotnie wyższy (1,5%).

Na każde 100 przedsiębiorstw mularskich przypada 642 czeladników i 106 terminatorów.

Do zakresu czynności właściwych rzemiosłu ciesielskiemu należy wykonywanie konstrukcyj drewnianych, a w szczególności wiązań dachowych i schodów.

Zakładów ciesielskich było w Niemczech według urzędowej statystyki z r. 1928 ogółem 24710, w czem 20818 zatrudniających do 3 czeladników, 3018 — od 4 do 10 czel., 611 — od 11 do 20 czel. i 263 ponad 20 czeladników. Zatrudnionych w ciesielstwie w charakterze mistrzów, czeladników i terminatorów było ogółem 100437 osób.

Odsetek zakładów ciesielskich nie zatrudniających żadnego czeladnika wynosił około 50%; ilość przedsiębiorstw, zatrudniających ponad 50 czeladników stanowiła 0,1% ogólnej ilości zakładów ciesielskich.

*

Rozwój przemysłu budowlanego zależny jest nie tyle od zapotrzebowania na mieszkania, ile od stopnia zatrudnienia w innych gałęziach przemysłu oraz od płynności kapitału prywatnego i publicznego.

Przy pomyślnej koniukturze budowlanej istnieje duży popyt na rzemieślników budowlanych i podnoszą się ich płace.

Według norm płac, przyjętych obecnie w Niemczech*) uczeń, nie mający 16 lat, w pierwszym półroczu pobiera 11 fen., w drugim — 16, w trzecim — 22, w czwartym — 27, w piątym — 32, w szóstym — 43 fen. Uczeń, mający ukończonych 16 lat — od 16 do 54 fen.

Czeladnicy mularscy lub ciesielscy pobierają 1 m. 8 fen. (około 2 zł. 40 gr.) za godzinę pracy. Przy robocie akordowej można osiągnąć lepszy zarobek.

Podobnie kształtują się zarobki w zawodzie betoniarzy i cemenciarzy, którzy wywodzą się z macierzystego zawodu — mularstwa, nieco lepiej mularzy specjalistów od budowy kominów i pieców fabrycznych, a najlepiej — „tynkarzy"(1 m. 30 fen.).

Przy ocenie wysokości tych płac należy mieć na uwadze, że praca mularzy i cieśli ma charakter sezonowy.

Płacę podmistrzów i starszych czeladników normują indywidualne umowy.

*

Trzeba mieć zdrowe serce, mocne płuca, muskularne nogi i ramiona, zręczne ręce i dobry wzrok, aby zostać mularzem lub cieślą. Nie nadają się do tych zawodów zwłaszcza ludzie mający skłonność do przeziębienia i reumatyzmu oraz nadmierną wrażliwość skóry i błon śluzowych.

Przy wyborze miejsca nauki rzemiosła (u mistrza) zwracać należy uwagę, czy organizacja danego przed-

---

*) Według artykułu G. Schelske „Der Mauer und Zimmermann". Poradnik „Was soll ich werden?", 1935 r. oraz „Das deutsche Handwerk. Generalbericht" (Sprawozdanie podkomisji do badania warunków wytwórczości i zbytu w przemyśle, handlu i rzemiośle niemieckim). Tom I. R. 1930. Berlin (str. 167 — 172).

**) „Das deutsche Handwerk. Generalbericht".

*) G. Schelske. „Der Maurer und Zimmermann", 1935 r.

siębiorstwa budowlanego nie opiera się na specjalizacji i systemie akordowym. Uczeń nie wiele może skorzystać, gdy np. roboty betoniarskie lub tynkowanie prowadzone są przez firmy postronne, nie mające żadnego obowiązku ani interesu uczyć go, a nawet wpuszczać na teren pracy.

Jednym z warunków przyjęcia do szkoły budowlanej jest dłuższa praktyka zawodowa w charakterze mularza albo cieśli.

Praca mularza wymaga wrodzonej zdolności szybkiego i łatwego określania poziomu i pionu oraz dostrzegania, nawet bez pomocy sznura, wszelkich odchyleń od kierunku równi ścian i łuków, słowem „miary w oku" i poczucia symetrii.

Zdolności rysunkowe i umiejętność odczytywania planów, niepotrzebne w praktyce robotnika mularskiego, są niezbędne dla wyższych szczebli zawodu, już od starszego czeladnika i podmistrza poczynając. To samo trzeba powiedzieć o rachunkach. Ze względu na niebezpieczeństwo, grożące innym ludziom w całym szeregu robót mularskich, jak przy budowie rusztowań, mieszaniu betonu i t. p., od każdego mularza należy wymagać poczucia odpowiedzialności i skrupulatności w pracy. Te same zalety winien posiadać pracownik ciesielski, od którego wymaga się ponadto wysoce rozwiniętej sumienności ze względu na cenny materiał, powierzany mu do obróbki.

Do umysłowych właściwości wymaganych od cieśli zaliczyć trzeba pewność w obliczaniu wymiarów, wyobraźnię przestrzenną, dokładne opanowanie rysunku technicznego oraz umiejętność czytania planów budowlanych.

Ze względu na warunki pracy przy układaniu wiązań dachowych, często na zawrotnej wysokości, cieślę obowiązuje trzeźwość i wyjątkowa przytomność umysłu.

*

Podmistrz, względnie starszy czeladnik w rzemiosłach mularskim i ciesielskim zajmuje stanowisko pośrednie między mistrzem (przedsiębiorcą) a czeladnikiem. Jest on najbliższym przełożonym czeladników i terminatorów, często sam przyjmuje i zwalnia pracowników i odpowiada za prawidłowy bieg robót na budowie.

Wzniesienie się na stanowisko podmistrza nie zależy od świadectw szkolnych lub egzaminów, a wyłącznie od dzielności i talentu organizacyjnego. Ponadto wymaga się od podmistrza dużego doświadczenia w zakresie wszelkich robót budowlanych, dokładnej znajomości rysunków w zakresie budownictwa i znajomości przepisów prawa budowlanego.

Aby osiągnąć potrzebne wiadomości i zostać podmistrzem czeladnicy mularscy względnie ciesielscy w Niemczech uczęszczają w ciągu jednego lub dwuch semestrów zimowych do szkoły mistrzów lub innej szkoły budowlanej, o ile w danej miejscowości nie było odpowiednio rozbudowanej szkoły dokształcającej zawodowej.

*

Technik budowlany i samodzielny mistrz mularski lub ciesielski otrzymują niezbędne wykształcenie teoretyczne najczęściej przez wieloletnie uczęszczanie do jednej ze szkół budowlanych, albo na kursy, urządzane przez Izby Rzemieślnicze.

Przyjęcie do tych szkół jest uzależnione od zdania egzaminu czeladniczego. Wyższy stopień przygotowania szkolnego nie jest wymagany, ale znajomość rysunków i matematyki ułatwia naukę, zwłaszcza w pierwszym semestrze. Jednakże zdarza się, że zdolni absolwenci szkoły powszechnej, którzy uzupełniali praktyczną naukę u mistrza wiedzą teoretyczną w dobrze postawionej szkole dokształcającej zawodowej, z lepszymi wynikami kończą szkołę budowlaną, niż absolwenci szkół ogólnokształcących o wyższym poziomie nauczania.

Uzdolnienie do rysunku (szczególnie do kreślenia) i do rachunków, jak również poczucie piękna form architektonicznych przyczyniają się do pomyślnych wyników w razie przystąpienia do egzaminu konkursowego na stanowisko technika budowlanego lub kierownika budowy w przedsiębiorswtach budowlanych, w miejskich lub państwowych urzędach, w inspekcji budowlanej, w wydziałach budowlanych kolei, poczty i t. d. Stanowiska te stoją otworem dla odpowiednio uzdolnionych absolwentów szkół budowlanych.

Do objęcia stanowiska samodzielnego mistrza mularskiego i ciesielskiego potrzebne są ponadto zdolności handlowe, umiejętność pozyskiwania klienteli i pewien kapitał zakładowy.

H. J

ADRES INSTYTUTU: WARSZAWA, CHMIELNA 52, TELEFON 6-73-38.

„Biuletyn" dołączany jest bezpłatnie do każdego numeru „Rzemiosła", organu Związku Izb Rzemieślniczych R. P. Numer pojedyńczy „Biuletynu" kosztuje 10 gr.

Wydawca: Instytut Naukowy Rzemieślniczy Imienia Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.
Redaktor: Henryk Juszkiewicz.

Zakl Graf „Polska Zjednoczona", Warszawa, Nowolipie 2 Tel. 11-40-45.